

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
Одеського державного екологічного університету
(11-18 травня 2022 р.)**

**ОДЕСА
Одеський державний екологічний університет
2022**

Черняк С. П., ст. гр. МКА-19

Науковий керівник: Вольвач О. В., канд. геогр. наук, доц.

Кафедра Агрометеорології та агроекології

РОЛЬ ҐРУНТІВ У ФОРМУВАННІ УРОЖАЙНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

Ґрунт є активним середовищем живлення рослин і складається з органічних, мінеральних і органо-мінеральних компонентів, із яких під дією абіотичних процесів продукуються доступні для рослин поживні речовини. Саме вони – основна складова частина, що характеризує родючість ґрунту. Вона зумовлюється здатністю ґрунту забезпечувати рослини водою, повітрям (киснем), теплом (для коренів) і сприятливими фізичними та фізико-механічними умовами для росту й розвитку рослин.

Структура ґрунтів України представлена на рис.1. Відомо, що найродючішими та сприятливими для отримання високих урожаїв є чорноземні ґрунти.

Рисунок 1 – Структура ґрунтів України

За даними науковців з 800 видів ґрунтів України, які займають 39,8 млн га 60% тобто 24 млн. га складають чорноземи. Таку статистику наводять науковці Національного наукового центру «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського». Розораність чорноземів Лісостепу України досягає 85 %, а в степу вона ще більша – понад 90 %. Хоча в останні роки ці показники дещо знизились, проте все ж залишаються високими. Нині розораність ґрунтів в Україні загалом становить 54 %.

Окрім чорноземів родючими ґрунтами є дерново-підзолисті, каштанові солонцюваті, буроземи, піщані, лучні та інші. Проте, як стверджують експерти в земельних питаннях та науковці, сучасне використання земельних ресурсів України не відповідає вимогам раціонального природокористування. Інтенсивне сільськогосподарське використання земель впливає на зменшення родючості ґрунтів у зв'язку з їхнім переущільненням, руйнуванням структури, водопроникністю та аераційною здатністю з усіма екологічними наслідками.

За останні 10 років ми втратили 0,1% вмісту гумусу - це шалена цифра. Тому що цю одиницю (0,1%) можна відтворити лише за сто років раціонального й ефективного використання земель. Щорічно в Україні через ерозію втрачається майже 300-600 млн тон ґрунту. В залежності від рівня процесів деградації врожайність може зменшитися до 50%, а втрати від нестачі продукції можуть становити понад 20 млрд грн/рік.

На стан ґрунтів України впливають такі головні проблеми:

- Обробіток важкою технікою, яка значно ущільнює ґрунти.
- Нераціональне та непродумане використання великих кількостей мінеральних добрив.
- Практично повна відсутність органічних добрив.
- Відсутність сидератів та мала кількість бобових і багаторічних трав в сівозміні.
- Зростаюче використання пестицидів, що накопичуються в ґрунті та змінюють нормальну схему життєдіяльності ґрунтової флори.
- Знищення лісозахисних смуг, через що, зокрема, посилюються процеси вітрової ерозії.
- Недотримання сівозмін. Кожна культура забирає з ґрунту різні елементи, взаємодіє з ним по-різному. Монокультура та монотонна сівозмінна, незмінна структура посівних площ виснажують ґрунти, змінюють їхню початкову структуру.

Саме ці фактори потрібно враховувати, розробляючи стратегію покращення ґрунту. Потрібні розроблення й реалізація законодавства з охорони ґрунтів, організація ґрунтового моніторингу, перехід на ландшафтно-екологічне землекористування і ґрунтозахисне землеробство.

Це можливо лише за співпраці науковців, управлінців і представників відповідної економічної діяльності.